

Laajrakin Bebe eo an Washington ñan Kōkmanmanlok Jibañ ko ikijen Special Education: 2021 & Tōkelik (Washington's Roadmap for Special Education Recovery Services: 2021 & Beyond)

Wūnin jermal in jibañ in ej ñan jibañ kumi ko ilo Burokraam in Jelālokjen emōj Kōjenolok an Juon Rijikuul (Individualized Education Program, IEP) lale jibañ in kōkmanmanlok ko¹ aikuj ñan rijikuul ro ewōr aer utamwe jen aer kar jelōt jen COVID-19 im ej juon mennin jibañ ñan melele in kajinet eo jen Obij eo an Ritel eo an Jikuul ko an Kien (Office of Superintendent of Public Instruction, OSPI). Kin jemlok eo an jorrāān eo emōj an jelōte aoleben lal in, aoleb rijikuul ilo Washington rar ioone juon wāween eo elukkun oktak ear kabojrak aer katak iloan imōn jikuul. Eloñ rijikuul ro rar jab ekkar joñan aer woñmaanlok² ilo kōtōbar in IEP ko aer mokta jen COVID kin an kilōk jikuul ko, ejellok ak rumij jermal in jibañ ko, ak wōr abañ in aer maron katak jen jikin ko jet, jekdon bukon in jikuul ko, rikaki ro, baamle ko, im rijikuul kar kajeoñ.

Kōtōbar eo an OSPI, einwōt aikuj eo ñan lelok jelālokjen jen jikuul in kien eo ekkar im ejellok wonnen (Free Appropriate Public Education, FAPE) ej bwe kumi ko an IEP ren lomnak kin aikuj ko an kajojo rijikuul ikijen jibañ in kōkmanmanlok ko ñan kajojo rijikuul ewōr an IEP jen dettan preschool ñan 21 joñan yiō. **Baamle ko rejab aikuj lelok kajitōk ko rejenolok ñan an kōmman madmōdin.** Kumi in IEP ko rej aikuj etale aikuj eo an jibañ in kōkmanmanlok ko einwōt mōttan madmōd eo an IEP im kaurōk jemlok ko an kajojo ekkar ñan aikuj eo an rijikuul eo. Ñan kalikar, OSPI ejab aikuj an bukon ko kaju kōlaajrak im kōmman kwelok ko an IEP ñan kajojo rijikuul ewōr an IEP. Jemlok kein remaron aikuj kōmman mokta jen an jino yiō in jikuul 2021-22, mokta jen raan in etale IEP eo kajojo yiō, ak emaron kōmman ilo raan in etale eo an aoleb yiō ej beddo tōk elañe bukon eo im jinen im jemen renaj errā. Eloñ kumi ko an IEP relōkkar bōk kwōnaer ilo kenono kein ilo yiō in jikuul eo 2020-21 im emōj aer kōjejet kūtien madmōd ko ñan lale im lelok jibañ in kōkmanmanlok ko emōj kōjenolok ñan kajojo rijikuul.

Aikuj bwe ritel eo an special education an bukon in jikuul en bōk kwōnaer ñan an kōmman im kōjejet kūtien Bebe eo an bukon ikijen Katak im Ainemmon im Eymour an Rijikuul, aikuj itōk ñan OSPI mokta jen Juun 1, 2021. Melele in kajinet in elablok ej lelok jejetin melele ko relablok ñan jibañ ko ñan kōkmanmanlok ñan rijikuul ro ewōr aer IEP im ejab binej jenkwan mennin aikuj ko. Emōj kar bōk melele in kajinet jen eloñ jikin ko, ekoba melele in kajinet eo an OSPI moktalok, im jibañ ko jet jen state, federal, im jibañ ko ikijen jermal kabel. Melele ko ikijen Kajitōk im Uwaak ko ikijen Special Education eo an OSPI emōj kalikar ilo parenthese. Kobbān melele ko iloan beba in rej kwalok:

- [Aurōk ko ñan Jibañ in Kōkmanmanlok ko](#)
- [Kōmelele Jibañ in Kōkmanmanlok ko](#)
- [Lale Jibañ in Kōkmanmanlok ko](#)
- [Jeiki Jibañ in Kōkmanmanlok ko](#)
- [Jibañ ko Relablok ñan Jibañ in Kōkmanmanlok ko](#)
- [Kakobaba in Melele: Lale Woñmaanlok \(ej Aurōk eo!\)](#)

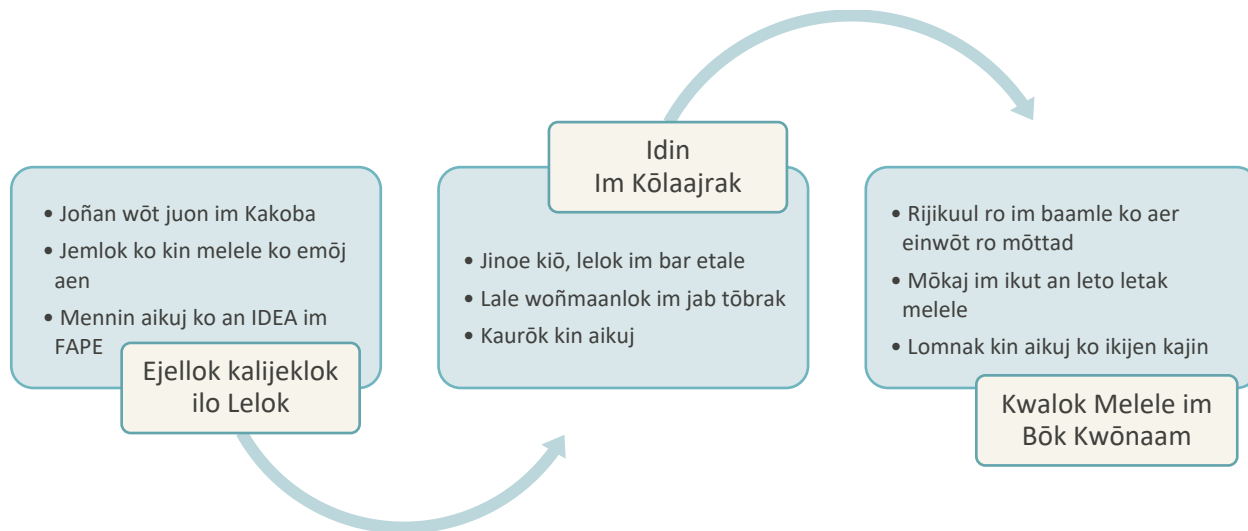
¹Jibañ in Kōkmanmanlok ko ej juon naan OSPI ej kōjerbale ñan kōmelele kin jibañ ko relablok rej lelok ñan rijikuul ro ewōr aer utamwe ñan lale jelōt eo ej woñmaanlok jen jorrāān eo an COVID-19 im emōj an jelōte aoleben lal in im an kilōk imōn jikuul ilo ien spring 2020. (Lale Kakobaba in Melele)

²Ñan rijikuul ro remaron tōbrak ñan special education, IDEA ej aikuj an bukon in jikuul ko lelok jikuul in kien eo ekkar im ejellok wonnen (FAPE) ñan rijikuul ilo an lelok bwe kajojo rijikuul eo emaron tōbrak im emōj kōmmāne IEP eo an ñan ioone aikuj ko rej make wōt an rijikuul eo im "emmon joñan bōnōbōn ñan kōmman an ajiri eo kōmman woñmaanlok eo ekkar ñan jekjek ko an ajiri eo." 20 U.S.C. 1412(a)(1); *Endrew F. v. Bukon in Jikuul eo an Douglas County RE-1* 137 S.Ct. 988, 69 IDELR 174 (2017).

Aurök ko ñan Jibañ in Kōkmanmanlok ko

Ejab aoleb rijikiul eo ewōr an IEP enaj aikuj jibañ in kōkmanmanlok ko, im jibañ in kōkmanmanlok ko rejab aikuj ñan ejjā joñan ien eo rar jab maron ioone (waanjoñok, minit ñan minit, awa ñan awa). Jibañ in kōkmanmanlok rej aikuj lale jibañ an rijikiul tōbrak ilo joñan woñmaanlok ilo kōtōbar in IEP ko emōj katmāne elañe jorrāan eo elab im ear jelōte aoleben lal in ear jab walok. **Jibañ kein rejab aikuj ekkar kin juon bōjjāan ak wāween bōnōbōn; laajrakin ien im joñan jibañ in kōkmanmanlok ko rej aikuj juon jemlok ejenlok ñan aoleb rijikiul eo ewōr an IEP.**

Jinen im jemen im baamle ko rej ro mottaer raurök ñan kalikar aikuj eo ñan jibañ in kōkmanmanlok ko, kinke ekkā an wōr melele an tōrre in kin rijikiul eo jen ien eo imōn jikuul eo ear kilōk im tōkelik. Einwōt kin aoleb madmōd ko an special education, bukōn ko an jikuul rej aikuj lelok jibañ ko ikijen kajin, ekoba riukok im ukok in jeje einwōt aikuj, ñan jibañ jemlok ko kin jibañ in kōkmanmanlok ko.³ Bukōn in jikuul ko rej aikuj loloorjak ke jinen im jemen ewōr melele im jibañ ko rej aikuj ñan aer bōk kwōnaer ilo madmōdin kōmman jemlok.

Kōmelele Jibañ in Kōkmanmanlok ko

Jibañ in Kōkmanmanlok ko:⁴ OSPI ej kōjberbal naan in ñan kōmelele special education im jibañ ko mōttan rej lelok ñan rijikiul ro ewōr aer utamwe ñan lale an woñmaanlok in jelōt eo jen jorrāan in COVID-19 im an kilōk imōn jikuul ko ilo spring 2020. Jibañ in kōkmanmanlok ko, im emaron koba jibañ ko rej karool jibañ ko rar likjab, lelok special education im jibañ ko mōttan relablok ñan rijikiul ro ewōr aer utamwe im ej kōmman ñan lale an dik woñmaanlok eo ekkar ilo kōtōbar in IEP, kin an kar bōjrak ak dik joñan special education im jibañ ko jet mōttan ak kin wūn ko jet jen wōt jorrāan eo ear jelōte aoleben lal in.⁵ **Men eo aurök, jemlok ko kin jibañ in kōkmanmanlok rejab jemlok kin juon abnōnō, bōtab rej aikuj juon madmod in an kumi eo an IEP jberbal ibben doon.**

- Ejellok mennin aikuj ke jibañ in kōkmanmanlok ko rej aikuj lelok ilo ejjā joñan ko rar jab kōmman (waanjoñok, minit ñan minit, awa ñan awa). (Kajitōk im Uwaak B-1, B-4)
- Ñan eloñ rijikiul ro ewōr aer IEP, OSPI ej rōjañ an jibañ in kōkmanmanlok ekkā aer lelok inabojin ien jikuul, im emaron koba jibañ ko ilo ien jemar. Elañe kumi eo an IEP enaj loe ke jibañ in kōkmanmanlok renaj lelok ilo ien jikuul, kumi ko rej aikuj loloorjak ke mennin ebañ kōmman an lablok mo ñan jikin eo renaj likūt rijikiul ak kōmman an lablok an jako jen katak in jikuul ko ekkā. (Kajitōk im Uwaak jeje ak kakōlle jidik ñan kwalok kōmelele, Kajitōk im Uwaak B-1, B-4)

³ [WAC 392-172A-03100](#) im [WAC 392-172A-05001](#)

⁴ An jberbal naan eo "jibañ in kōkmanmanlok" ilo beba in ear kōmman ñan jolok ak kadiklok eddo ko ñan karool likjab in katak ko ikijen special education rar jab teru ak rar jab maron bōki ilo ien an kar kilok imōn jikuul. Jibañ in karool likjab in katak emaron wōt kakien ñan bukōt bōd in kakien ilo madmōd in bukōt jemlokin abnōnō eo an special education.

⁵ Bukōn ko rej aikuj bar lomnak elañe rijikiul ro rej ebōk jibañ in kōkmanmanlok ko rej aikuj jibañ ko jet rej lelok ñan aoleb rijikiul ro jet ñan kadiklok jelōt jen COVID-19, ekoba ñan lale likjab in katak ko rar jab lelok ilo imōn jikuul im ñan jibañ aoleben ainemmon im ejmour an rijikiul eo.

- Waanjoñok kin wāween aer maron lelok jibañ in kōkmanmanlok ko inabojin ien jikuul ekoba bōtab ejab jemlok wōt kin:
  - Katak ko relablok ilo imōn jikuul mokta ak alikin jikuul.
  - Jibañ ko relablok iloan imōn jikuul ak ilo talebon (waanjoñok, Jibañ in Kenono im Kajin, Jibañ Kōjerbal Enbwinin, Jibañ Makūtkūt,) mokta im alikin ien jikuul ak ilo ien kakkije ko an jikuul.
  - Jibañ ko an relablok kin oktak mokta ak alikin jikuul ak ien kakkije ko an jikuul.
  - Jibañ ko ikijen katak jen moko mweir relablok (rej alwoj im roñjak/rej lukkun kenono ibben rikaki im aoleb rijikuul ro jet) mokta ak alikin ien jikuul ak ilo ien kakkije ko an jikuul, elañe emōj an rijikuul eo kwalok ebwe joñan an woñmaanlok jen jibañ ko rar lelok ñan ae ilo an katak jen mweo imōn.
  - Jibañ ko an special education relablok ilo ien kakkije ko an rijikuul emōj kōlaajrak (waanjoñok, jemar, winter, spring).
  - Jibañ ko an special education relablok ilo raan in jikuul ko an bukon.
  - Kumi in ikkure ewōr karōkin ak kumi in ibben doon ibben ro jet dettan wōt er ilo imōn jikuul im relablok mokta ak alikin ien jikuul ak ilo ien kakkije ko an jikuul.

Karool Katak/Jibañ ko rar Likjab: Bukon ko jinen im jemen remaron lablok aer jelā kin naan eo karool likjab in katak, im ej juon wōt joñan jibañ ejab jejjet an kōmelele ilo Kakien eo an Jelālokjen ñan Kajojo ro Ewōr aer Utamwe (Individuals with Disabilities Education Act, IDEA). Karool likjab in katak emōj kōmelele jen ibben jikin ekajet ko einwōt jibañ ko rej kajimwe an jab teru FAPE. Wūnin jibañ ko an karool likjab in katak ej ñan jibañ an bukon eo jab maron lelok ñan rijikuul jibañ in special education ko rekkar ilo ien eo rijikuul eo ej ak ear wōr an maron in bōk FAPE.⁶ Juon joñan jibañ in karool likjab ej ñan likūt rijikuul eo ilo jikin eo emaron kar bed ie, elañe rijikuul eo enkar jab likjab jen jibañ ko an special education im jibañ ko jet mōttan. Karool jelālokjen eo ear likjab emōj kar kōmmāne ñan loloorjak ke juon rijikuul ekkar an bōk katak iloan kōmelele ko an IDEA im, ekkā, ejellok mennin aikuj ñan lelok jibañ in karool likjab an raan ñan raan ak minit ñan minit kin ien ko ear jab maron bōki.⁷

- Ilo an ekkā an kobalok ibben juon abnōnō in jeje an state ak jemlok jen etale, kakein eo kin karool likjab in katak ejab aikuj bukōt juon bōd jen bukon; bōtab karool likjab in katak ej jibañ an *jab maron* lelok FAPE kobalok ñan juon *likjab* ñan lelok FAPE.⁸ Elañe kumi eo an IEP an loe ke an ejellok ak likjab an kar maron bōk jibañ ko an special education kin jorrāān eo jen COVID-19 ej woñmaanlok im an kilōk imōn jikuul ko ilo spring 2020 ear jemlok ilo an rijikuul eo jab kōmmāne tōbrak eo katmāne ilo kōtōbar in IEP ko, kumi eo an IEP ej aikuj lomnak kin ta jibañ in karool likjab in katak rijikuul eo aikuj. OSPI ej kōjerbal naan eo jibañ in karool likjab in katak ñan kain jibañ in kōkmanmanlok ko emōj lelok ñan jibañ an jab maron ak likjab in lelok FAPE ilo ien jorrāān eo emōj an jelōte aoleben lal in.
- Ra in Jelālokjen eo an Amedka (U.S. Department of Education, DOE) ear kalikar ke ilo ien an bar belloko jikuul, kumi ko an IEP remaron im rej aikuj jino kōmmān jemlok ko an kajojo rijikuul kin elañe rijikuul ro ewōr aer IEP rej aikuj jibañ ko ñan karool jeral in jibañ ko rar likjab ilo FAPE im ear kōmmān jen an kar dik jibañ ko an special education kin jorrāān eo an COVID-19 im ear jelōte aoleben lal in im an kilōk imōn jikuul ko ilo 2020.⁹ Ilo ien kilōk ko an jikuul jen COVID, juon rijikuul emaron jab bōke juon FAPE kin juon rumij ilo kakien eo an jibañ ko an jelālokjen, juon likjab jen bukon eo ñan lelok jibañ ko, ak elañe ekkar loñ im bin aikuj ko an rijikuul eo im, einwōt jibañ ko rar jab maron bwe aer lelok ilo juon wāween katak jen mweo imōn ak bar juon wāween.
- Joñan im kain karool likjab in katak emōj lelok aikuj kōjenolok ñan kajojo ñan ioon aikuj ko rej make wōt an rijikuul eo im emmon joñan bōnōbōn ñan lelok jibañ in jelālokjen ko rijikuul eo emaron kar bōke jen jibañ in special education ko bukon eo aikuj kar lelok ilo ien eo mokta.¹⁰

⁶ Letā ñan Lipsitt, OSEP (Ebrol 2018).

⁷ *Jinen im Jemen Rijikuul eo W. v. Bukon in Jikuul eo an Puyallup No. 3*, 31 F.3d 1489 (9th Cir. 1994).

⁸ Ra in Jelālokjen eo an Amedka (DOE). (2020). [Beba eo Elablok kin Melele ko Rejimwe: Lale Joñan Uwōta kin COVID-19 ilo Jikuul ko an Preschool, Elementary, im Middle im High School ilo an Jibañ Ajiri ro Ewōr aer Utamwe](#). "Innem, kin jorrāān eo ear jelōte aoleben lal in im jemlok kin an kilōk jikuul ko, emōj an wōr rumij ko jebab maron ella iooer ilo lelok jibañ—ak bar kōmmān jemlok kin wāween lelok jibañ—kumi ko an IEP rej aikuj kōmmān jemlok ko rejenolok elañe joñan jibañ in karool likjab in katak ko remaron aikuj ilo ien jikuul ko rebar rool ñan madmōd ko ekkā."

⁹ Ra in Jelālokjen eo an Amedka (DOE). (2020). [Kajitōk im Uwaak ko ñan Lelek Jibañ ko ñan Ajiri ro ewōr aer Utamwe Ilo Ien Walok Nañinmij in Coronavirus 2019im](#).

¹⁰ *Reid v. District of Columbia*, 401 F.3d 516, 534 (D.C. Cir. 2005).

Lale Jibañ in Kōkmanmanlok ko

Jemlok ko ikijen jibañ in kōkmanmanlok rej lale ta tōbrak eo katmāne jen rijikuul eo elañe enkar jab walok jorrāan eo emōj an jelōte aoleben lal in jen joñan im tōbrak ko an rijikuul eo kiō. Ilo ien an melele in tōbrak aikuj lomnak jen bebe in katak ko rej woñmaanlok (Continuous Learning Plans, CLP) im jabdewōt jibañ ko an jidik ien emōj kadiklok ilo ak jen an kilōk imōn jikuul ko ilo spring 2020, kumi ko an IEP rej lale aikuj eo ñan jibañ in kōkmanmanlok ko ekkar ñan tōbrak eo katmāne jen IEP eo an rijikuul eo mokta jen COVID.¹¹ Kakobaba ko an jidik ien ilo IEP im jibañ ko rar jelōt jen jorrāan eo elab ear jelōte aoleben lal in ejab aikuj lomnak ko jinoin ñan jibañ in kōkmanmanlok ko.

Jinen im jemen im baamlo ko rej ro mottan ruaurōk in kalikar aikuj ko ñan jibañ in kōkmanmanlok, eilo an wōr melele ko an tōrre in kin rijikuul eo jen ien eo ear kilōk imōn jikuul im tōkelik. Einwōt ibben aoleb madmōd ko an special education, bukon ko an jikuul rej aikuj lelok jibañ ikijen kajin, ekoba riukok im ukok in jeje einwōt aikuj.¹² Bukon ko an jikuul rej aikuj bar loloorjak ke ewōr melele im jibañ ko aikuj ñan an jinen im jemen bōk kwōnaer ilo madmōd ko ñan kōmman jemlok.

---

¹¹ Kumi eo an IEP rej aikuj kōmmane juon jemlok eo ejenolok kin elañe juon rijikuul ej aikuj jibañ in kōkmanmanlok ko, kin juon etale in woñmaanlok ilo kōtōbar in IEP mokta jen COVID, ilo an kilōk imōn jikuul ko kin COVID, im jen aer kar bar jino katak ilon imōn jikuul. (Kajitōk im Uwaak B-1)

¹² [WAC 392-172A-03100](#) im [WAC 392-172A-05001](#)

Laajrakin Makūtkūt in Jemlok ko ikijen Jibañ in Kōkmanmanlok

Jemlok ko ikijen jibañ in kōkmanmanlok rej lale ta naj kar tōbrak eo katmāne jen rijikuul eo, elañe ear jab walok jorrāan eo ear jelōte aoleben lal in jen joñan, tōbrak, im an rijikuul eo maron bōke jibañ ko an special education im jibañ ko jet mōttan ilo ien in.¹³

	Joñan ko Kiō	Woñmaanlok	Jibañ ko
Mokta jen COVID (Joñan)	<i>Kar ta joñan tōbrak ko an rijikuul eo kiō mokta jen COVID?</i>	<i>Ta kar joñan woñmaanlok eo an rijikuul (ilo kōtōbar in IEP) mokta jen COVID?</i>	<i>Ta jibañ in special education im jibañ ko mōttan rar jeiki ilo IEP eo an rijikuul eo mokta jen COVID?</i>
Jen Spring 2020 ñan Kiō	<i>Ta abnōnō ko emōj an jinen/jemen kwalok? Ta oktak eo ikōtaan joñan tōbrak eo an rijikuul eo kiō jen joñan tōbrak eo katmāne jen rijikuul eo elañe jorrāan eo elab im emōj an jelōte aoleben lal in ear jab walok?</i>	<i>Ñan ta joñan eo emōj an joñan tōbrak eo an rijikuul (ilo kōtōbar in IEP) diklok ak rumijlok jen kar joñan ko?</i>	<i>Ta jibañ in special education im jibañ ko mōttan rar lelok ñan rijikuul eo ilo Spring 2020 im ilo yiō in jikuul 2020-21 jen joñan aer lelok FAPE? Ñan ta joñan eo rijikuul eo ear bōke jibañ ko lelok ilo Spring 2020 im ilo yiō in jikuul 2020-21?</i>
Lomnak kin Jibañ in Kōkmanmanlok	<i>Ewi wāween im ñaat eo rijikuul eo enaj bōke jibañ in kōkmanmanlok ko? Ta mennin ekeel ko ewōr ñan an jenolok aer maron bōke, elañe jibañ in kōkmanmanlok ko rej lelok ilo ak inabojin ien jikuul?</i>	<i>Ekkar ñan joñan woñmaanlok eo an rijikuul eo kiō, joñan yiō, im joñan an eddek ilo an jelā, ta laajrakin ien eo ñan an rijikuul eo tōbare joñan tōbrak eo katmāne ilo jikin ko emōj kalikar ilo jibañ in kōkmanmanlok? Ewi wāween im joñan ikūt in an naj wōr kōjellā ñan jinen im jemen kin tōbrak ilo jibañ in kōkmanmanlok ko, ekoba wāween an naj kumi eo an IEP lale jabdewōt likjab ilo tōbrak eo emmon joñan?</i>	<i>Ekkar ñan joñan katak ko an rijikuul eo kiō im jibañ ko rar likjab ak diklok ilo ien jorrāan eo ear jelōte aoleben lal in, ta jibañ in special education ak jibañ ko mōttan ak kōtōbar in IEP ko aikuj ñan jibañ in kōkmanmanlok? Ñan jikin jibañ in kōkmanmanlok ko emōj kalikar, ta joñan jibañ ko aikuj ñan jibañ an rijikuul eo tōbare joñan woñmaanlok eo katmāne elañe enkar jab walok jorrāan eo ear jelōte aoleben lal in?</i>

¹³ KEMEMEJ: Ilo an melele in aen ko ñan lale woñmaanlok rej aikuj lomnak kaki jen bebe in katak ko rej woñmaanlok (CLP) im jabdewōt jibañ ko rar diklok ilo jidik ien ilo kar ien ak jen an kilok imōn jikuul ilo spring 2020, kumi ko an IEP rej aikuj lale aikuj ko ñan jibañ ekkar ñan woñmaanlok eo katmāne jen IEP (joñan) eo an rijikuul eo mokta jen COVID.

Jeiki Jibañ in Kōkmanmanlok ko

Jibañ in kōkmanmanlok ko, einwōt karool likjab in katak, rej möttan kakien eo an FAPE ñan rijikuul ro im rej jeiki ilo juon kōjellā in jeje moktalok (Prior Written Notice, PWN) einwōt an PWN rekoote madmōd eo lemaanlok jen kumi eo an IEP ikijen kakien eo an FAPE ñan rijikuul eo (Kajitōk im Uwaak B-5). Kinke jibañ in kōkmanmanlok ko ekkā aer lelok inabojin ien jikuul, ijellokun ñe oktak aer loe jen ibben kumi eo an IEP, kumi eo aikuj jeiki mennin ilo PWN eo ñan kalikar ke jibañ ko rebañ jelōte mejatoto in katak eo ediklok mo ñan rijikuul eo (LRE).

Ilo jekjek ko rediklok im jibañ in kōkmanmanlok renaj lelok ilo raan in jikuul, jibañ in kōkmanmanlok ko rej aikuj kalikar im lukkun jeiki ilo IEP eo an rijikuul eo, ekoba joñan ikut, jikin, im joñan ien jibañ in kōkmanmanlok. Jabdewōt ien ewōr oktak ñan IEP eo, kumi eo aikuj kadedelok kakobaba ko ñan IEP eo im lelok juon PWN.

Juon PWN alikar im dedelok ej jeje ko raurōk kin jemlok eo an kumi eo an IEP ikijen jibañ in kōkmanmanlok ko. Jemlok ko an kumi eo an IEP kin jibañ in kōkmanmanlok rej aikuj jeiki ilo PWN im ekoba:

- **Madmōd eo Lemaanlok:** Kōmelele jibañ in kōkmanmanlok ko kumi eo an IEP emōj an loe ke rijikuul eo aikuj (ak jeiki jemlok eo ke rijikuul eo ejab aikuj jibañ in kōkmanmanlok ko). Mennin aikuj koba laajrakin ien (raan in jinōe im raan in jemlok ñan jibañ ko), laajrak ko (ikūt, ien, jikin), jikin jibañ ko (ekoba jejetin kōtōbar ko rej lali), im lomnak ko ñan lale woñmaanlok, im LRE.
- **Kōmelele:** Kalikar kōmelele kin tōbrak eo an rijikuul eo kiō ilo kōtōbar in IEP. Kōmelele wūnin an aikuj jibañ in kōkmanmanlok ko (ak jab aikuj) ñan FAPE ilo an wōr bōjrak ilo jibañ ko kōmman jen COVID-19. Kumi eo aikuj kalikar wūnin aer lelok ak jab kōtōbrak jibañ in kōkmanmanlok ko.
- **Emōj Lomnak kin Melele ko Aen/Melele:** Ripoot kin woñmaanlok, an rijikuul eo bōk kwōnaan ilo an katak jen mweo imōn, joñjoñ in etale tōbrak ko, an rikaki lale, etale ko, joñan katak ko, kōtōbar ko an IEP, dedelok in jermal, joñjoñ ko ewōr karōkier, joñjoñ ko an jejetin katak, bōnōbōnin riit im katak in bōnōbōn ejellok karōkin, enaan jen jinen im jemen, im men ko jet.
- **Emōj Lomnak kin Kelet ko Jet:** Elañe renaj lelok jibañ in kōkmanmanlok ko, kelet ko jet emōj lomnaki rar jab lelok jibañ in kōkmanmanlok. Lelok wūnin an kelet eo kar jab tōbrak—waanjoñok, melele in aen an rijikuul eo kobalok kin juon aikuj ñan jibañ in kōkmanmanlok ko.
- **Wāween ko Jet:** Ekoba juon laajrakin ien ñan ñaat jibañ in kōkmanmanlok ear kōmman im madmōd ko bukōn eo ear kōmmani ilo ien ewōr kajitōk.

Bukōn eo an jikuul ej aikuj lelok ilo jeje kin aer lelok FAPE ekoba jabdewōt aikuj ñan jibañ in kōkmanmanlok. Ñe jinen ak jemen ejab errā kin IEP eo rej lemaanlok, kelet in jibañ in kōkmanmanlok ko, ak laajrakin ien, OSPI ej rōjañ an lablok an jinen im jemen bōk kwōnaer ñan kenono elañe aikuj oktak melele. Kumi ko an IEP rej aikuj jeiki kōmelele ko jen jinen ak jemen ilo jemlok eo ñan aikuj jibañ in kōkmanmanlok, bebe eo lemaanlok ñan lelok jibañ ko, im elañe jinen ak jemen ejab errā kin jibañ ko rej lelok. Ñe bukōn eo im jinen ak jemen rejab maron errā, jinen ak jemen emaron bōke ekelel ko ñan aer bukōt jemlok ko an abnōnō.

Ilo an bukōn in jikuul ko lelok jibañ ko an special education im jibañ ko möttan ilo ien jorrāan eo emōj an jelōte lal in, jet baamle ko rar makoko in bōk jibañ ko kin eloñ wūn ko. Im barienwōt, jet baamle ko rar kelet in bed wōt ilo aer katak jen moko mweir ilo ien eo bukōn eo ear jino lelok katak iloan imōn jikuul. Kumi ko an IEP rej aikuj lomnak kin an jikuul eo kar bōk jibañ im jelōt ko ñan rijikuul elañe jibañ ko rar lelok im rar jab bōki. Ilo joñan jibañ in karool likjab in katak ko rej lelok ko mokta, juon judge ak OSPI enaj lomnak kin wāween kadiklok ko remaron kadik juon joñan jibañ in karool likjab, einwōt an baamle ko makoko in bōke jibañ ko rej lelok. Bōtab, OSPI ej rōjañ an kumi eo an IEP an rijikuul eo lomnak wōt kin aikuj ko an rijikuul eo, jelōt jen COVID-19 ñan rijikuul eo, im kōmman lomnak eo ejenolok im ikijen rijikuul eo.

Lelok Jibañ in Kōkmanmanlok ko

Kumi eo an IEP enaj lomnak kin aikuj ko an rijikuul eo ikijen jibañ in kōkmanmanlok ko, ekoba laajrak eo, laajrakin ien eo katmāne, jikin jibañ eo, im joñan jibañ ko. Eloñ wāween ko rej jelōt ñaat im wāween an bukōn in jikuul kōmman laajrak im lelok jibañ in kōkmanmanlok ko, ekoba jelōt eo emaron walok kin joñan im kain jibañ in kōkmanmanlok ko ikijen ejmour in ainemmon eo an rijikuul, an wōr rijerbal im ial, im lomnak in lelok jibañ in kōkmanmanlok kin oktak ñan rijikuul ro dettan preschool im tōkelik joñan yiō 21.

Laajrak ko im Laajrakin Ien ko

Laajrak im laajrakin ien ko ñan jibañ in kōkmanmanlok ko rej jemlok ko rejenolok ñan kajojo rijikuul, ekkar ñan joñan an rijikuul eo tōbrak kiō jen tōbrak eo katmāne elañe jorrāan eo an lal in ear jab walok, koba kin joñan yiō eo an rijikuul, an woñmaanlok, im jikin aikuj ko an. Aoleb ien emaron, jibañ in kōkmanmanlok ko rej aikuj kakoba im einwōt LRE eo an rijikuul elañe jibañ ko rar lelok nabojin ien jikuul ak ilo ien jikuul. (Kajitōk im Uwaak B-5)

Ñan jibañ in kōkmanmanlok ko renaj lelok ilo ien jemar, aurōk in kememey ke madmōd eo ñan lale aikuj eo ñan jibañ ko an ESY ejenolok im ejab kobalok ibben jabdewōt jemlok kin jibañ in kōkmanmanlok ko rar jinoe jen jorrāan eo elab an lal in. (Kajitōk im Uwaak B-4)

Rijerbal im Ial

OSPI ej kile an wōr rijerbal in special education ej juon abañ eo ej woñmaanlok; mennin ekoba an wōr jibañ in kōkmanmanlok ko inabojin ien jikuul. Kumi ko an IEP im bukun ko an jikuul emōj aer kōjejjēt kūtien eloñ ekeelel in jibañ ko ñan lelok ien im kabidodo an maron wōr aer rikaki in special education im emōj rōjañ in kōlablok ekeel ko ñan jibañ an mōkaj aer bōk jibañ in kōkmanmanlok ko. Ekeelel ko emaron koba koontōreak ko relablok ñan rijerbal ro an bukun in jikuul, koontōreak ibben rijerbal ak jikin katak ko ewōr aer laijen ak emōj kamool kabel in jermal ko aer, jermal ibben rijerbal ro an bukun in jikuul ñan lelok jibañ ko relablok ilo an wōr juon eo ej lale jermal ko aer im lale rijerbal ro an special education, kobalok ibben bukun in jikuul ko iturier im bukun ko rej lelok jibañ ikijen jelālokjen (ESD), im bar ajej jibañ in kōkmanmanlok kin ien kakkije ko rekadu.

Remaron aikuj lelok ial ñan an rijikuul bōk jibañ in kōkmanmanlok katak inabojin ien jikuul. Ekeel in ial emaron koba ial in wa ko an bukun, an jikin eo, bujen ko rej kōjerbal ibben doon, ekeelel in ila ko aer make, ak karool wonnen ito tak ñan jinen im jemen.¹⁴ OSPI ej kile an lablok jibañ ikijen ial ñan lelok aer maron bōk jibañ in kōkmanmanlok ko enaj juon abañ eo ej woñmaanlok im rōjañ aer make im koba ibben ro jet ñan bukōt jemlokin abnōnō ko ikōtaan kumi ko an IEP im obj ko rej bōk eddon ial ilo jukjukinbed im jikin eo.

Jibañ in Kōkmanmanlok ko Ilo Preschool

Ajiri ro dettan preschool im ewōr aer utamwe remaron kar ioon rumij ko ilo aer ebōk jibañ ilo imōn jikuul ko aer kin aer kilōk im/ak abañ aer kobalok ilo katak ko ilo kein jermal kabel jen moko mweir. Im bareinwōt, "lale im katak ko an ajiri jidik ej juon wāween eo aurōk ñan an baamle ko karool jāan ko aer jen jorrāan eo ear jelōte aoleben lal in im aikuj ñan bar kamour jikin jermal eo an aelon eo im lolorjak ke aoleb jinen im jemen im rikejbarok ro remaron bōk kwōnaer¹⁵". Jibañ in kōkmanmanlok ko ñan ajiri ro redik ewōr aer IEP aikuj aikuj kōmman im laajrak ilo wāween ko ekkar ñan aer woñmaanlok. Waanjoñok, rijerbal ro an bukun in jikuul emaron lelok jibañ in kōkmanmanlok ko ilo preschool ilo ien kakkije ko an jikuul ak ejenolok jen ien katak ko ekkā. Rijikuul ro remaron bar bōk jibañ in kōkmanmanlok ko ilo preschool ibben juon obj emōj aer koontōreak ak ibben juon burokraam an ajiri jidik ilo jukjukinbed eo (waanjoñok, Head Start, ECEAP). Jibañ in kōkmanmanlok ko ilo Preschool emaron koba jibañ kin kein jermal kabel ñan lelok aer katak jen imoko mweir, rijerbal, burokraam in jemar im alikin ien jikuul, im jibañ ko ñan ajiri im baamle ro rej ioon an ejellok imōn aer jokwe.

Jibañ in Kōkmanmanlok ko Ilo Ien Ewōr Oktak Ālikin 21 Joñan Yiō

Jibañ in kōkmanmanlok ilo ien ewōr oktak rej jibañ ko relablok kin oktak ñan rijikuul ro ewōr aer Burokraam in Jelālokjen Emōj Kōjenolok an Juon Rijikuul (IEP). Lablok in jibañ kein emaron lale likjab kin joñan eo emmon ñan woñmaanlok ilo kōtōbar in IEP ko ak bebe in oktak kin an kar likjab ak dik jibañ ko an special education im jibañ ko mōttan, ak kin wūn ko jet jen jorrāan eo an COVID-19 im ear jelōte aoleben lal in. Rijikuul ro ilo joñan yiō ko rej bed ilo an wōr oktak (ekkā joñan yiō 16 ñan 21) remaron kar ioon an lab kakkure ilo aer katak im aer maron bōk jibañ ko ilo jukjukinbed kin jorrāan eo ear jelōte aoleben lal in. Kumi ko an IEP rej aikuj lomnak kin aikuj ko ikijen jibañ kōkmanmanlok ilo ien oktak ñan aoleb rijikuul ro ewōr aer IEP kin joñan yiō ko renaj woñmaanlok wōt in bed ilo jikuul.

Rijikuul ro im emōj aer tōbare joñan yiō 21 ilo ien jorrāan eo an aoleben lal in remaron bar aikuj jibañ kōkmanmanlok kin oktak. Jikin Kwelok eo an State eo an Washington ear lelok jāan ñan yiō in jikuul ko 2021-22 im 2022-23 ñan jibañ

---

¹⁴ [WAC 392-172A-02095](#)

¹⁵t1} Doulu eo an Head Start an Aoleben Aelon eo (NHS). (2021). *Bebe in Jibañ eo an RiAmedka: Oktak in Kakien ej Jelōte Baamle im Burokraam ko an Head Start* (p. 4).

kökmanmanlok ilo ien oktak ñan rijikuul ro emōj an 21 aer yiō ilo ak alikin yiō in jikuul 2019-20. Jibañ in kökmanmanlok ko ilo ien oktak emaron kolla jen ibben kakobaba in jikin ko an federal im state. Ilo an lablok im wör meele kin jāān, webpage ko ikijen Kajitök im Uwaak ko kin COVID ilo Special Education im Oktak in len ibben OSPI renaj bar kökkāäl meele.¹⁶

---

¹⁶ [Webpage eo an OSPI kin Oktak ñan High School](#) enaj kökkāäl kin meele eo an kiō kin jibañ in kökmanmanlok oktak, im [Kajitök im Uwaak ko kin COVID ilo Special Education](#) beba ej bar kökkāäl ilo ien in kin jibañ in kökmanmanlok oktak (enaj möttan B-3).

Jibañ ko Relablok ñan Jibañ in Kōkmanmanlok ko

- OSPI (2020). *Kajitōk ko im Uwaak ko: Kakien kin Jibañ ko ñan Rijikuul ro ewōr aer Utamwe ilo len COVID-19 ilo Yiō in Jikuul 2020-21*(Kajitōk im Uwaak kin Jibañ – ej kōkkāāl melele ko kobban ilo tōrre in)
- OSPI (2020). *Bar Bellok Jikuul ko ilo Washington ilo 2020: Melele in Kajinet eo an Special Education*
- OSPI (2020). *Bar Bellok Jikuul ko ilo Washington ilo 2020: Melele in Kajinet Bebe in Katak ko an Ajiri Jidik an Bukon*
- [9 Rōjañ ko ñan Kōkmanmanlok Katak ko Rejenolok ñan Rijikuul ro Ewōr aer Utmawe](#)
- Jikin ñan Katak ilo Ejellok Kalijeklok (Center for Learner Equity) (2021). *Ibwij in Lōjet eo ej Kōtak Aoleb Wa (The Rising Tide that Lifts All Boats): Ilik Jāān in Jibañ ñan Lale an Wōr Joortoklik (Investing Stimulus Dollars with an Equity Focus)*
- [Kajitōk ko Rekut ikijen COPPA kin Karool Likjab in Katak ilo ien COVID-19 \(COPPA FAQ on Compensatory Education in time of COVID-19\)](#)
- [Lomnak ko ñan Jibañ in Kōkmanmanlok \(Considerations for Recovery Services\) \(Iowa\)](#)
- Koonjel eo an Obija in Jikuul ko an State (Council of Chief State School Officers, CCSSO) (2020). *Bar Jinoe im Kōkmanmanlok: Lomnak ko ñan Lelok Katak im Ekatak*
- Koonjel eo an Obija in Jikuul ko an State (CCSSO) (2020). *Bar Jinoe im Kōkmanmanlok: Lomnak ko ñan Lelok Katak im Ekatak: Kōkmanmanlok ñan Kilaqj Pre-k ñan 3 ilo Yiō in Jikuul 2020—2021*
- Doulul eo an Head Start an Aoleben Aelon eo(National Head Start Association, NHSA) (2021). *Bebe in Jibañ eo an RiAmedka (The American Rescue Plan): Oktak in Kakien ko ej Jelōte Baamle im Burokraam ko an Head Start*
- [Ra in Jelālokjen eo an Virginia Lomnak ko ñan Jibañ in Kōkmanmanlok jen COVID ñan Rijikuul ro ewōr aer Utamwe](#)
- [Jikin Woñmaanlok: Bebe kin Melele in IEP ej Kwalok Joñan ko Kiō kin Tōbrak in Katak im Woñmaanlok in Kōmman Katak](#)

Kakobaba in Melele: Lale Woñmaanlok (ej Aurōk eo!)

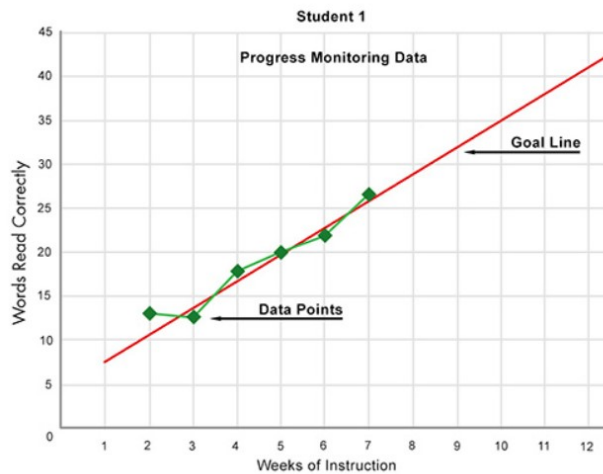
Lale woñmaanlok ej juon möttan eo aurōk ñan lale aikuj eo ñan jibañ in kōkmanmanlok ko im wāween eo emmontata ñan lelok. Woñmaanlok in lale melele ko emōj aen ej jermal ñan lale joñan eo rijikuul rej kwalok an bwe joñan aer woñmaanlok ilo kōtōbar in IEP im emaron ke bar jermal ñan joñe emmonlok (ROI), ñan lale oktak in jeppet ko an wāween katak ko roktak, im ñan lale elañe aikuj wōr oktak ilo lelok katak ñan jibañ an rijikuul eo tōbare kōtōbar ko aer. Ilo aoleb jikin ko aikuj, kumi ko an IEP rej aikuj lale joñan eo an rijikuul im ROI eo an tōrre in ñan lale jibañ in kōkmanmanlok ko im oktak in lelok katak ko aikuj ñan an rijikuul eo emmon joñan an woñmaanlok ilo kōtōbar in IEP ko aer. Emaron lablok joñan jibañ ko ñan kōlablok joñan woñmaanlok eo an rijikuul ilo an lablok joñan, ikut im/ak joñan ien lelok jermal im jibañ ko ñan rijikuul eo.

Eloñ wāween ko kumi ko an IEP remaron kōjermal ñan aer lale woñmaanlok ñan lale elañe rijikuul eo ej tōbrak ilo aer lelok jibañ im ñan etale elañe rijikuul eo aikuj jibañ ko relablok ak oktak in lelok katak ko bwe ren maron tōbare kōtōbar in IEP ko aer. Jekdoñ wāween eo renaj kōjerbale, kōtōbar in IEP ko rej aikuj aoleb ien ekkar ñan etale ko remool im jimwe, joñjoñ in kakōlkōl ko, lale woñmaanlok, im jibañ ko (fidelity ej kōmmani).

Waanjoñok in Bōnōbōn ñan Lale Woñmaanlok kin Melele ko Emōj Aen

Juon wāween lale woñmaanlok ekoba kōmman waanjoñok in bōnōbōn eo ej kalikar joñan woñmaanlok eo an rijikuul kiō (joñan) im jikin eo ñan kajojo kōtōbar in IEP ko an rijikuul eo. Jemlok ko ruo rej koba ibben doon ñan kōmmane lain in kōtōbar eo im ej kwalok woñmaanlok eo katmāne jen juon rijikuul iomwin juon yiō in IEP ajej jen ibben ien ripoot in woñmaanlok ko (waanjoñok, kuwōta ak trimester ko). Kumi ko an IEP remaron kiō kakoba bōnōbōn ko kin joñan ko rej aliji ikijen lale woñmaanlok ñan lale elañe rijikuul ro rej bed ilo jikin ko ekkar ñan aer tōbare kōtōbar ko aer.

Ilo ien kumi ko an IEP renaj etale melele in woñmaanlok ko an rijikuul, bōnōbōn ko laajrak im rar kōmman jen ibben Jikin IRIS¹⁷ ej juon waanjoñok in ta eo kumi eo emaron etale:

¹⁷ t1}Jikin: IRIS CENTER. (2021). [Woñmaanlok in Lale: Riit](#).

Madmōdin ej lelok bwe ren maron bijaiki ñan jibañ an kumi eo an IEP lomnak elañe rej bar kwelok in lale abnōnō im/ak likjab ko ilo woñmaanlok eo rar katmāne:

- Elañe eloñ jemlok in bōnōbōn ko an melele ko emōj aen rej bed ilo lain in kōtōbar eo, mennin ej kwalok ke rijikuul eo ej bed ilo jikin eo ekkar bwe en maron ioone kōtōbar eo an.
- Elañe eloñ jemlok in bōnōbōn ko an melele ko emōj aen rebed ilal in lain in kōtōbar eo, mennin ej kwalok ke rijikuul eo ejab kōmman woñmaanlok eo ebwe joñan im emaron aikuj an oktak wāween lelok katak.
- Elañe eloñ jemlok in bōnōbōn ko an melele ko emōj aen rebed iloñ in lain eo, mennin ej kwalok ke woñmaanlok eo an rijikuul eo elablok jen joñan ko katmāne im emaron aikuj juon kōtōbar eo elablok joñan.
- Jet jikuul ko remaorn kōjērbal burokraam in software ko ewōr kein jērbal ko emōj kakobaiki iloan, Excel ak bija in bōnōbōn kin pepa im pinjol ñan laajrake woñmaanlok eo an rijikuul ilo aer lale melele ko rej aen

Jibañ ko ñan Lale Woñmaanlok

Ñan bōk melele ko relablok kin wāween lale woñmaanlok kein, juj im etale kein jibañ ko laajrak:

- Jikin eo an Aelon eo kin Jibañ ko Relab Joñan (National Center on Intensive Intervention, NCII) ilo Jikin Katak eo an Amedka (American Institute for Research):
  - [Kōjērbal Lale Woñmaanlok in Katak ñan Bebe in Katak eo Ejenolok ñan Kajojo \(DBI Waanjoñok 2 in Wāween Kabel in Katak\)](#)
  - [Kōjērbal Lale Woñmaanlok in Katak ñan Bebe in Katak eo Ejenolok ñan Kajojo](#)
  - [Kōmelele kin Laajrakin Karōk Kōtōbar in Katak](#)
- Jikin eo an IRIS: [Waanjoñok ñan Lale Woñmaanlok](#)
- Jikin eo an Woñmaanlok: [Jibañ ko ñan Rikaki im Ro Jet rej Lelok Jibañ ko Mōttan](#)